

คำศัพท์ใหม่ในภาษาลาว¹

New Lexicons in the Lao Language

รัตนา จันร์สินาว² / Rattana Chanthao

บทคัดย่อ

การเพิ่มหรือลดคำศัพท์ในแต่ละภาษานั้นเป็นปรากฏการณ์ภาษาที่ยังมีชีวิต การเปลี่ยนแปลงนี้สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้วย ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองในปี ค.ศ. 1975 ปัจจุบันได้เปิดประเทศและมีการพัฒนาในหลายด้านซึ่งสะท้อนผ่านการศึกษาคำศัพท์ที่เพิ่มขึ้นในสังคม บทความนี้พยายามค้นหาคำศัพท์ใหม่ในสังคมลาวและจัดแบ่งคำศัพท์เหล่านั้นตามวงความหมาย (Semantic field) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากสื่อสารมวลชนประเภทนิตยสาร หนังสือพิมพ์ และรายการโทรทัศน์ที่เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2555- 2556 โดยคำศัพท์เหล่านั้นไม่ปรากฏในพจนานุกรมลาว ผลการวิจัยพบว่ามีความคำศัพท์เกิดใหม่ในภาษาลาว จำนวน 978 คำ แบ่งออกเป็น 15 วงความหมาย ได้แก่ กิริยา สังคม บุคคล เศรษฐกิจ อาหาร การศึกษา การปกครอง สถานที่ ส่วนวน เทคโนโลยี สื่อสารมวลชน กีฬา คมนาคม ธรรมชาติ และสี ตามลำดับ คำศัพท์จำนวนมากเกิดจากการยืมคำในภาษาไทยซึ่งแสดงให้เห็นอิทธิพลของภาษาไทยในสังคมลาวปัจจุบัน

คำสำคัญ: คำศัพท์ลาว วงความหมาย คำยืม

Abstract

Lexical increase and decrease are general phenomena of living languages and are associated with social change. The Lao People's Democratic Republic (Laos PDR) changed the form of administration in 1975, and in recent years the country

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “คำศัพท์ใหม่ในภาษาลาว: วงความหมายและการสร้างคำ” ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีงบประมาณ 2556 และได้รับทุนสนับสนุนการตีพิมพ์บทความจากศูนย์วิจัยพหุลักษณะสังคมกลุ่มน้ำโขง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

has opened up and developed in many ways. Language research can demonstrate changes in social phenomena as well increases in the number of lexicons or words in a society. This article aimed to find new Lao words and organize them into semantic fields. The data were collected from Lao mass media, including magazines, newspapers, and television programs published or broadcast in 2012-2013. These new words do not appear in Lao dictionaries. The research discovered 978 new words in the Lao language that can be organized into 15 semantic fields, in decreasing order of frequency: verbs, society, personality, economics, food, education, administration, places, idioms, technology, mass media, sports, transportation, nature, and colors. Most of them are borrowed from Thai, demonstrating the influence of Thai language in Laos.

Keywords: Lao lexicon, semantic field, loan word

บทนำ

การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของคำศัพท์ในแต่ละภาษานั้นเป็นผลมาจากการมีสิ่งใหม่เกิดขึ้นในสังคมจึงมีการเพิ่มคำศัพท์ขึ้นเช่นเดียวกับการสูญหายของคำศัพท์ บางคำที่ไม่มีสิ่งของเหล่านั้นคำศัพท์นั้นจึงเลิกใช้ ดังนั้น เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมก็ย่อมส่งผลถึงการเปลี่ยนแปลงทางภาษาด้วย เช่น อดีตประเทศลาวเคยอยู่ในการปกครองของฝรั่งเศส ฝรั่งเศสกำหนดให้เรียนภาษาฝรั่งเศสเพื่อใช้ในการสื่อสารอย่างเป็นทางการ ดังนั้น ภาษาลาวจึงถูกลดบทบาทการใช้ลง

สังคมลาวได้เปลี่ยนแปลงจากระบบการปกครองแบบกษัตริย์มาสู่ระบอบการปกครองสังคมนิยมในแบบประชาธิปไตยประชาชนอย่างสมบูรณ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2518 การเปลี่ยนแปลงทางสังคมประการสำคัญนี้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงภาษาลาวตามมา กล่าวคือ พรรคประชาชนปฏิวัติลาวได้ออกนโยบายการเขียนสะกดภาษาลาวแบบใหม่ โดยกำหนดให้เขียนสะกดตามการออกเสียงเป็นหลัก และยกเลิกการเขียนสะกดคำบาลี สันสกฤต ด้วยพยัญชนะหลายรูป คงไว้เพียงหน่วยเสียงสำคัญในภาษาเท่านั้น (วีระ โอศถาภิรัตน์, 2535; วีระพงษ์ มีสถาน, 2542)

การเปลี่ยนแปลงภาษาลาวตามการเปลี่ยนนโยบายของผู้ปกครองนี้ส่งผลให้รัฐต้องเรียบเรียงพจนานุกรมฉบับใหม่แทนฉบับที่เคยใช้อยู่ก่อนนี้เพราะมีการเขียนสะกดที่แตกต่างกัน

การเปลี่ยนแปลงของสังคมลาวจากนโยบายการเปิดประเทศเพื่อรับความช่วยเหลือและการลงทุนเพื่อพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะภาคเศรษฐกิจส่งผลให้มีคำศัพท์ใหม่เพิ่มขึ้น เพื่อนำมาใช้ทำหน้าที่ในการสื่อสารในบริบทการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเพราะภาษามีหน้าที่รับใช้สังคม และลักษณะที่เห็นได้อย่างเด่นชัดคือจำนวนคำศัพท์ใหม่ที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากสังคมจำเป็นต้องมีคำมาใช้สื่อสาร อธิบายสิ่งใหม่ แนวคิดใหม่ ดังนั้น คำศัพท์เหล่านี้จึงต้องตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ภาษาในสังคมลาวได้อย่างทันท่วงที การปรับปรุงพจนานุกรมเพื่อเพิ่มคำศัพท์ใหม่ให้เป็นแหล่งอ้างอิงความหมายนั้นต้องใช้ระยะเวลาหลายปี ดังนั้น จึงไม่ทันกับความต้องการของผู้พูดในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสังคม ปัจจุบันสังคมลาวจึงแก้ปัญหาด้วยการสร้างคำศัพท์และการยืมคำศัพท์จากภาษาอื่นเข้ามาใช้ โดยเฉพาะภาษาไทยซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากต่อการใช้ภาษาลาวในปัจจุบัน ภาษาไทยนั้นเข้ามาพร้อมกับการรับชมโทรทัศน์ของไทยรวมถึงการเข้ามาของภาคธุรกิจและการท่องเที่ยว Stuart-Fox (2001: 330) อธิบายถึงการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจในลาวว่ามีนักธุรกิจมากกว่า 30 ประเทศที่เข้าไปลงทุนในลาว และมากกว่าหนึ่งในสามของทั้งหมดเป็นนักลงทุนจากประเทศไทย ความสัมพันธ์ส่วนใหญ่ในฐานะคู่ค้ากับไทยจะเกี่ยวกับการท่องเที่ยว การธนาคาร และการค้าชายแดนในหัวเมืองสำคัญของลาวและไทยตลอดแนวแม่น้ำโขง

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยทางภาษาศาสตร์โดยใช้แนวคิดด้านภาษาศาสตร์เชิงประวัติ (Historical linguistics) ที่มุ่งหาคำตอบเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของภาษา โดยงานวิจัยนี้เลือกประเด็นการเปลี่ยนแปลงในระดับคำศัพท์ คือ การเพิ่มขึ้นของคำศัพท์ใหม่ในภาษาลาว และนำมาจัดแบ่งตามแนวคิดเรื่อง วงความหมาย

(Semantic fields) และอธิบายตัวอย่างในแต่ละวงความหมายโดยเชื่อมโยงกับบริบทสังคมตามแนวคิดทางด้านภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistics)

ข้อมูลคำศัพท์ใหม่ที่น่าสนใจที่นำมาวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้รวบรวมจากคำศัพท์ที่ใช้อยู่ในสื่อสารมวลชนลาวในรูปแบบภาษาพูดและภาษาเขียนที่เผยแพร่ในปี พ.ศ. 2555-2556 รูปแบบภาษาพูดเก็บรวบรวมจากการใช้ภาษาของผู้ดำเนินรายการทางโทรทัศน์ช่องสถานีโทรทัศน์แห่งชาติลาว (สทล.) ช่วงการรายงานข่าวประจำวัน และช่องสตาร์แซแนล (Star channel) รายการที่นี้เมืองลาว และรายการเพลงลูกทุ่งลาว ส่วนรูปแบบภาษาเขียนนั้นรวบรวมจากนิตยสารอับเตทไซโยลาว หนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่และหนังสือพิมพ์กีฬา โดยคำศัพท์ใหม่เหล่านี้ต้องไม่ปรากฏในพจนานุกรมที่เผยแพร่อยู่ในปัจจุบัน และนำคำศัพท์เหล่านั้นมาจัดแบ่งตามวงความหมาย (Semantic field) เพื่อเชื่อมโยงกับบริบทการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของลาว

กรอบแนวคิดการวิจัย

บทความนี้แสดงคำศัพท์ใหม่ที่ใช้โดยสื่อสารมวลชนของลาวใน พ.ศ. 2555-2556 โดยคำศัพท์เหล่านี้ต้องไม่เคยปรากฏในพจนานุกรมลาวที่เผยแพร่ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2518 และหลังการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นจึงเป็นการศึกษาคำศัพท์ในสองช่วงเวลา (Diachronic) ซึ่งเป็นแนวทางการหนึ่งของการศึกษามorphology ประวัติ (Historical linguistics)

หนังสือที่อธิบายแนวทางของภาษาศาสตร์เชิงประวัติในยุคแรกนั้นงานของ Arlotto (1972: 10) ได้อธิบายถึงวิธีการศึกษาโดยใช้แนวทางของภาษาศาสตร์เปรียบเทียบ (Comparative linguistic) เป็นเครื่องมือที่มีความสัมพันธ์กับแนวทางของภาษาศาสตร์เชิงประวัติ เนื่องจากภาษาศาสตร์เชิงประวัติเป็นแนวทางการอธิบายองค์ประกอบทั้งหมดของภาษารวมถึงการเปลี่ยนแปลงภาษาด้วยเพื่อที่จะค้นหาและอธิบายโครงสร้างโดยทั่วไปของภาษา ทั้งนี้ยังหาคำตอบถึงความแตกต่างของภาษาและสืบทอดรอยพัฒนาการของภาษาเหล่านั้นโดยใช้ข้อมูลภาษาที่ปรากฏ

ต่างช่วงสมัย และกระบวนการที่จะหาคำตอบของการเปลี่ยนแปลงภาษาได้คือ วิธีการเปรียบเทียบทางภาษาศาสตร์ (Comparative method) เพราะสามารถจะอธิบายความสัมพันธ์และความแตกต่างของภาษาได้อย่างเป็นระบบ ดังที่เขากล่าวไว้ว่า

The Historical linguistics tries to determine which element is common to all. He adds to this his knowledge of the general principle of structure of the common language. He is then able to discuss development from his sketch of the common language. The process of discovering and describing the element and rules of the common language is known as *reconstruction*. And the method by which this is done in most cases is called the *comparative method*, since it involves comparing different language systems.

ปัจจุบันมีผลงานที่ศึกษากษาศาสตร์เชิงประวัติมากขึ้น แต่ยังคงมุ่งอธิบายปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงของภาษาอยู่เช่นเดิม ดังที่ Schendl (2005: 9) กล่าวว่า การศึกษากษาศาสตร์เชิงประวัติเป็นการศึกษาภาษา เพื่ออธิบายว่าทำไมภาษาจึงมีการเปลี่ยนแปลงและมีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นดังกล่าวนั้นมีการใช้อย่างแพร่หลายในพื้นที่อย่างไรและในช่วงเวลาใด การเปลี่ยนแปลงนั้นสัมพันธ์กับสังคมหรือไม่อย่างไร ทั้งนี้ได้รวมการศึกษาทั้งแบบการศึกษากษาศาสตร์ต่างสมัย (Diachronic) และการศึกษากษาศาสตร์ร่วมสมัย (Synchronic) ในพื้นที่ที่หลากหลาย ดังนี้

The historical linguistic seeks to explain *why* language change, and *how* these changes spread in space and time. The most promising area for finding answers to these questions is the study of ongoing changes especially when carried out within a framework which emphasizes the interrelationship between *social factors*, synchronic linguistics variation at any one time, and diachronic linguistic change over time.

การอธิบายวัตถุประสงค์ของการศึกษาภาษาศาสตร์เชิงประวัติของ Arlotto (1972) เป็นงานเขียนยุคบุกเบิก ส่วนงานของ Schendl (2005) ที่อธิบายจุดประสงค์ของการศึกษาภาษาศาสตร์เชิงประวัตินั้นแตกต่างกับที่เคยกล่าวไว้ในบางประเด็น ทั้งนี้เพราะหนังสือทั้งสองเล่มเขียนในเวลาที่ต่างกันถึง 30 ปี ดังนั้นช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีการนำแนวทางของภาษาศาสตร์เชิงประวัติไปศึกษาระยะหนึ่งแล้ว ดังนั้น การอธิบายความตามแนวทางของ Schendl (2005) จึงมีการเพิ่มประเด็นการศึกษาเรื่อง “การเปลี่ยนแปลงภาษา” (Language change) สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงบริบทของสังคมนั้นๆ กล่าวคือ การศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงภาษาที่เกิดขึ้นในสังคมหนึ่งๆ นั้น ย่อมสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของผู้ใช้ภาษานั้น แนวทางของ Schendl (2005) จึงเป็นประเด็นที่เชื่อมโยงกับงานวิจัยนี้ เพราะผู้วิจัยมุ่งอธิบายปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงภาษาลาวในระดับคำศัพท์จากการสืบหาคำศัพท์ที่เพิ่มขึ้นในสังคมลาว ซึ่งคำศัพท์เหล่านั้นย่อมสะท้อนบริบทการใช้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำกรอบแนวคิดเรื่องวงความหมาย (Semantic field) มาเป็นเครื่องมือการจัดกลุ่มความหมายของคำศัพท์ที่ได้จากการวิจัยนี้ โดยอธิบายเชื่อมโยงกับบริบททางสังคมของลาว งานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงเลือกแนวคิดของ Schendl (2005) ที่ศึกษาภาษาศาสตร์เชิงประวัติเพื่อเป็นแนวทางอธิบายการเปลี่ยนแปลงภาษาลาว

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังนำแนวคิดเรื่อง วงความหมาย (Semantic field) เป็นเครื่องมือในการวิจัย ดังแนวคิดของ Lehrer (1974) เขาให้ความหมาย วงความหมาย ว่าหมายถึง กลุ่มของคำที่เชื่อมโยงกันด้วยวงแนวคิด (Conceptual domain) และผูกโยงติดกับคำอื่นด้วยความสัมพันธ์ทางความหมาย และแนวคิดหลักของวงความหมาย คือ เพื่อเข้าใจเรื่องความหมายของคำ เพราะคำใดคำหนึ่งนั้นไม่สามารถปรากฏเดี่ยวๆ โดยไม่มีความหมายเชื่อมโยงกับคำอื่น ดังนั้น เมื่อคำหนึ่งมีการเปลี่ยนแปลงย่อมกระทบกับคำอื่นในวงความหมายเดียวกัน ทำนองเดียวกันกลุ่มของคำในวงความหมายเดียวกันหากมีการเพิ่มหรือลดจำนวนคำที่ใช้ในวงความหมายนั้น ก็ย่อมกระทบกับการใช้และการเปลี่ยนแปลงความหมายของคำอื่นๆ ในวงความหมายเดียวกันด้วย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเรื่องวงความหมายนี้ นำมาใช้ในการจัดกลุ่มความหมายของคำศัพท์ที่เพิ่มใหม่ในภาษาลาว เพื่อให้ทราบถึงวงความหมายที่มีคำศัพท์ใหม่ปรากฏอยู่มากที่สุดและสัมพันธ์กับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมลาวอย่างไร

อย่างไรก็ตาม คำหนึ่งคำอาจจะปรากฏอยู่ได้มากกว่าหนึ่งวงความหมาย เพราะการจัดคำศัพท์ให้อยู่ในวงความหมายใดนั้นต้องมีความรู้ความเข้าใจความหมายของคำอย่างลึกซึ้ง และคำในแต่ละภาษาแม้จะมีความหมายเหมือนกัน แต่ก็อาจจะมีการใช้แตกต่างกัน อีกทั้งคำที่อยู่ต่างช่วงสมัยกันก็อาจจะเกิดการเปลี่ยนแปลงความหมาย ดังนั้น คำบางคำจึงอาจจะเปลี่ยนวงความหมายไปเมื่อต่างสมัยกัน (Ullmann, 1957: 157; Lyons, 1977: 252; and Gordon, 1982: 74) ดังนั้น การอ้างอิงความหมายของคำศัพท์จึงต้องสอดคล้องกับบริบทการใช้คำศัพท์ในแต่ละช่วงเวลา

อย่างไรก็ตาม คำศัพท์ที่เพิ่มขึ้นในภาษาลาวนั้นไม่ได้เป็นคำที่มีความหมายใหม่ทั้งหมด แต่เป็นคำยืมที่มีความหมายใกล้เคียงหรือเหมือนกับคำศัพท์ภาษาลาวที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน Schendl (2005: 55-56) กล่าวถึงการยืมคำศัพท์ (Lexical borrowing) ว่าปรากฏการณ์นี้เป็นสิ่งที่สังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน การยืมภาษา (Linguistic borrowing) หรือคำยืม (Loanword) นั้น เป็นผลมาจากปัจจัยหลายประการโดยเฉพาะด้านการเมืองและวัฒนธรรม ทั้งนี้ การยืมคำศัพท์ทำให้เข้าใจภาษาของผู้รับมากขึ้น เป็นการลดช่องว่างที่เกิดขึ้นด้านความหมายของคำ และยังทำให้เห็นความสัมพันธ์หรือความเชื่อมโยงกันด้านวัฒนธรรมของภาษาที่เป็นผู้ให้ยืม (Donor language) ต่อภาษาของผู้ยืม (Target language) ด้วย ดังนี้

The most frequent and obvious instance of linguistic borrowing are lone word, which enter a language as a result of various political and cultural factors. [...]. Lexical borrowing is often triggered by a perceived gap in the vocabulary of the recipient language, particularly which respect to cultural phenomena associate with the source or donor language.

ปัจจุบันแม้ว่าคำยืมจะไม่ได้เกิดขึ้นในบริบทของการย้ายถิ่นฐานที่เห็นถึงการยืมคำได้อย่างชัดเจน แต่การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการติดต่อสื่อสารที่สะดวก รวดเร็ว กอปรกับการใช้แหล่งข้อมูลร่วมกันโดยผ่านภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงข้อมูลเหล่านั้น ดังนั้นจึงทำให้ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาสากล (International language) เข้ามามีบทบาทในภาษาต่างๆ ทั่วโลก

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าภาษาอังกฤษจะมีบทบาทในฐานะภาษาสากลและภาษากลาง (Lingua franca) และถูกยืมเข้าไปใช้ในภาษาต่างๆ อย่างเห็นได้ชัด การยืมภาษาที่มีความใกล้เคียงกันหรือมีความสัมพันธ์กันในระดับภาษาถิ่น (Dialect) ของภาษาเดียวกันก็เกิดขึ้นด้วยเช่นกัน ดังที่ Lehmann (1973) และ Anttila (1989) กล่าวถึงการยืมภาษาถิ่นว่าสามารถเกิดขึ้นได้ง่าย เพราะมีลักษณะทางภาษาศาสตร์ใกล้เคียงกัน นอกจากนี้มีความสัมพันธ์กันที่มาจากความคล้ายคลึงกันด้านสังคมและวัฒนธรรม ผลที่เห็นได้ชัดคือ การยืมภาษาถิ่น (Dialect borrowing) อื่นเข้ามาใช้ ปรากฏการณ์การยืมภาษาถิ่นส่วนมากเป็นการยืมภาษาที่สังคมยอมรับว่ามีศักดิ์ศรี (Prestige) เข้ามาใช้ในภาษาถิ่นที่มีสถานภาพต่ำกว่า หากเปรียบเทียบในประเทศไทยเทียบเคียงได้กับการยืมคำภาษาไทยกรุงเทพฯ เข้ามาใช้แทนภาษาถิ่น

ผู้วิจัยพบว่าการยืมคำศัพท์ภาษาไทยเข้าไปใช้ในภาษาลาวจำนวนหนึ่ง ซึ่งเชื่อมโยงได้กับทัศนะของ Lehmann ข้างต้นที่ว่า การยืมเกิดขึ้นได้ง่ายหากสองภาษานั้นมีลักษณะใกล้เคียงกันและวัฒนธรรมการใช้ภาษาที่ใกล้เคียงกัน

วงความหมายของคำศัพท์ใหม่ในภาษาลาว

คำศัพท์ใหม่ในภาษาลาวที่วิเคราะห์นี้มีทั้งหมด 978 คำ แบ่งออกเป็น 15 วงความหมาย โดยเรียงลำดับจากจำนวนมากไปหาน้อย ได้แก่ กริยา สังคม บุคคล เศรษฐกิจ อาหาร การศึกษา การปกครอง สถานที่ ส่วนวน เทคโนโลยี สื่อมวลชน กีฬา คมนาคม ธรรมชาติ และสี ทั้งนี้จำนวนคำศัพท์ที่พบในผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นถึงสังคมลาวได้ กล่าวคือ การมีคำศัพท์ใหม่นำมาใช้เพิ่มขึ้นนั้นแสดงว่าสังคมต้องการคำศัพท์เพื่อสื่อความหมาย เพื่ออธิบายบริบทหรือแนวคิดใหม่ที่เกิด

ขึ้นในด้านต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยจะอธิบายคำศัพท์ใหม่บางคำที่มีคำเดิมในภาษาลาวใช้ในปัจจุบัน ผู้วิจัยสรุปจำนวนคำศัพท์ใหม่ที่อยู่ในวงความหมายต่าง ๆ เพื่ออธิบายความสัมพันธ์กับบริบทสังคมและวัฒนธรรมลาว ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง เปรียบเทียบจำนวนคำศัพท์ในแต่ละวงความหมาย

ที่	วงความหมาย	จำนวน	ร้อยละ	ที่	วงความหมาย	จำนวน	ร้อยละ
1	กริยา	186	19	9	สำนวน	51	5
2	สังคม	156	16	10	เทคโนโลยี	46	5
3	บุคคล	104	11	11	สื่อมวลชน	44	4
4	เศรษฐกิจ	89	9	12	กีฬา	28	3
5	อาหาร	63	6	13	คมนาคม	25	3
6	การศึกษา	62	6	14	ธรรมชาติ	17	2
7	การปกครอง	55	5	15	สี	4	1
8	สถานที่	51	5		รวม	978	100%

หมายเหตุ:

รูป หกเหลี่ยม หมายถึง กลุ่มที่ 1 รูป สามเหลี่ยม หมายถึง กลุ่มที่ 2
รูป สี่เหลี่ยม หมายถึง กลุ่มที่ 3 รูป วงกลม หมายถึง กลุ่มที่ 4

จากตารางข้างต้นสามารถแบ่งคำศัพท์ในวงความหมายต่าง ๆ ออกเป็น 4 กลุ่ม โดยการใช้เกณฑ์จำนวนคำศัพท์ที่ปรากฏในปริมาณใกล้เคียงกัน ดังนี้

กลุ่มแรก ได้แก่ คำศัพท์ในวงความหมาย กริยา จำนวน 186 คำ และวงความหมาย สังคม จำนวน 156 คำ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 19 และ 16 ตามลำดับ จำนวนคำศัพท์ 2 วงความหมายนี้รวมกันเป็น 342 คำ คิดเป็นร้อยละ 35 หรือคิดเป็นหนึ่งส่วนสามของจำนวนคำศัพท์ทั้งหมด

คำศัพท์ทั้งสองวงความหมายข้างต้นมีจำนวนใกล้เคียงกัน การที่มีคำศัพท์ในวงความหมายกริยาจำนวนมากที่สุดนั้น สะท้อนให้เห็นการอธิบายความหมายของกริยาอาการของคนที่มีความซับซ้อนและสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนลาวในสังคมเมืองปัจจุบัน ดังจะเห็นว่า คำกริยาหลายคำแสดงความหมายที่

แตกต่างจากความหมายเดิม เช่น คำว่า ละบายลี “ระบายลี” เป็นการระบายลง กระดาษสำหรับเด็กที่ฝึกวาดภาพ ซึ่งคำเดิมภาษาลาวใช้คำว่า ทาลี ดังนั้น สองคำนี้จึงเป็นคำที่อยู่ในวงความหมายเดียวกันแต่ใช้แตกต่างกันตามบริบท อย่างไรก็ตาม คำศัพท์ในวงความหมายนี้รวมการทำกิจกรรม การแสดงความรู้สึกรักของคนเข้าไว้ด้วย ส่วนคำศัพท์วงความหมายสังคมนั้น เป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงลักษณะและสภาพของสังคมลาวที่เปลี่ยนแปลงจากอดีต การมีจำนวนคำศัพท์กลุ่มนี้มากขึ้นให้เห็นโครงสร้างความสัมพันธ์ของคนในสังคม รวมถึงระดับองค์กรด้วย ดังตัวอย่างคำศัพท์ วงความหมาย กริยา และ สังคม ต่อไปนี้

ตัวอย่าง คำศัพท์ใหม่ วงความหมาย กริยา

ขะจิบໄໝ	“ผจญภัย”	ສະລົມ	“สะสม”
ເດີນປ່າ	“เดินป่า”	ສູ່ງໂວງ	“เสียงดวง”
ລະบายລີ	“ระบายลี”		

คำศัพท์ตัวอย่างข้างต้นแสดงถึงสภาพของสังคมลาวปัจจุบันรวมถึงแนวคิด (Concept) เกี่ยวกับกิจกรรมหรือการกระทำที่เกิดขึ้นใหม่ในสังคม การที่คำศัพท์ใหม่จะเข้ามาใช้ในสื่อสารมวลชนนั้น ย่อมแสดงว่าสังคมลาวเข้าใจแนวคิดใหม่เหล่านั้นแล้ว จึงปรากฏคำศัพท์เหล่านั้นใช้ในการสื่อความหมายให้หมายถึงสิ่งใหม่ในสังคม เช่น คำว่า ขะจิบໄໝ “ผจญภัย” เป็นแนวคิดของชาวตะวันตก การที่คำนี้มีใช้อยู่ในสังคมลาวปัจจุบัน แสดงให้เห็นว่าคนลาวเข้าใจความหมายของคำว่า “ผจญภัย” และใช้ถูกต้องกับบริบทของความหมายนี้

เช่นเดียวกับคำว่า เติมนป่า “เดินป่า” เป็นการสร้างคำใหม่เพื่ออธิบายลักษณะกิจกรรมของการเข้าไปยังป่า กล่าวคือ คนลาวที่อยู่นอกตัวเมืองนั้นวิถีชีวิตใกล้ชิดกับธรรมชาติ แม่น้ำ ป่าเขา กอปรกับประเทศลาวมีพื้นที่ป่าเกินกว่าครึ่งหนึ่งของประเทศ ดังนั้น การดำรงชีวิตจึงผูกพันอยู่กับป่าไม้ การหาอาหาร ของป่า หรือการล่าสัตว์ ล้วนเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นมาช้านาน แต่คนลาวไม่เคยใช้คำว่า เติมนป่า กับกิจกรรมเหล่านั้น คำว่า เติมนป่า ในความหมายนี้หมายถึงกิจกรรมที่เป็นของนักท่องเที่ยว ไม่ใช่การหาของป่า อาหาร หรือการล่าสัตว์ตามวิถีชีวิตดั้งเดิม

ส่วนคำว่า สະລົມ “สะสม” นั้นอาจจะใช้ได้ทั้งบริบทใหม่และบริบทเดิม กล่าวคือ คำนี้สามารถใช้ในความหมายใกล้เคียงกับคำว่า เก็บ “เก็บ” ซึ่งเป็นคำเดิม

ที่มีใช้อยู่ในภาษาลาว อย่างไรก็ตาม คำว่า เก็บ อาจจะใช้ไม่ได้กับบางบริบท เช่น “การสะสมสะสม” “สะสมรวบรวบ” เป็นต้น ดังนั้น จึงมีคำว่า สะสม เพิ่มขึ้นมาใช้ เพื่อมุ่งสื่อความหมายหรือสะท้อนให้เห็นลักษณะกิจกรรมที่เกิดขึ้นกับคนลาว ในปัจจุบันด้านการ “สะสม” สิ่งของมากกว่าใช้ในบริบทอื่น

คำว่า สູງໆວງ “เสียงดง” คนลาวมักจะใช้กับบริบท การพ่น การเสียง เชื่อมซี หรือการเสียงทาย สะท้อนให้เห็นอุปนิสัยหรือทัศนคติของคนลาวว่า ชอบเสียงโซด คำว่า ละบายสิ “ระบายสี” มีขอบเขตการใช้ไม่กว้างนัก มักใช้กับการระบายสีสิ่งของ ภาพวาดของเด็กๆ คำศัพท์นี้มีบริบทการใช้ คือ การกล่าวถึง กิจกรรมสำหรับเด็กในงานเทศกาลต่างๆ ที่พ่อค้าให้เด็กซื้อตุ๊กตาและสามารถนำกลับไประบายสีตุ๊กตาที่บ้านหรือหนึ่งระบายสีร่วมกับเด็กคนอื่นๆ ที่บ้านค้าได้ เป็นต้น

ดังนั้น ตัวอย่างข้างต้นแสดงถึงแนวคิด กิจกรรม และวิถีชีวิตของคนลาว สมัยใหม่ อย่างไรก็ตาม บริบทการใช้คำศัพท์แต่ละคำนั้นยังไม่มีขอบเขตที่ชัดเจน เพราะคำศัพท์เหล่านี้ยังไม่ปรากฏในพจนานุกรมซึ่งมีการนิยามความหมายที่แน่ชัด กล่าวได้ว่าเป็นช่วงเวลา que คำศัพท์เหล่านี้เริ่มเข้ามาใช้แพร่หลายในสังคมลาว จากนั้นเมื่อคำศัพท์เหล่านี้ใช้ในบริบทเดิมและมีผู้เข้าใจความหมายในบริบทดังกล่าว เพิ่มมากขึ้น คำศัพท์เหล่านี้อาจจะถูกบรรจุไว้ในพจนานุกรมต่อไป

ตัวอย่าง คำศัพท์ใหม่ วงความหมาย สังคม

ການປຸກລະດົມ “การปลูกระดม” ການກຸສົນ “การกุศล”

ຄວາມຮຽກຮ້ອງ “การเรียกร้อง” ອາສາສະມັກ “อาสาสมัคร”

ສາທາລະນະປະໂຫຍດ “สาธารณประโยชน์”

ตัวอย่างคำศัพท์ข้างต้นสะท้อนให้เห็นปรากฏการณ์ทางสังคม การเมือง ของลาวในบริบทใหม่ แม้การปรากฏของคำศัพท์เหล่านี้ไม่ได้มาจากสถานการณ์จริง แต่การเปิดประเทศก็ทำให้สังคมลาวรับรู้ข่าวสารความเคลื่อนไหวทางสังคม การเมืองของประเทศอื่น ดังนั้น มโนทัศน์ (Concept) เกี่ยวกับความหมายของ คำเหล่านี้จึงเริ่มเข้ามาสู่สังคมลาว

คำว่า ການປຸກລະດົມ “การปลูกระดม” มีความหมายเฉพาะการปลูกระดม มวลชนให้เกิดการเคลื่อนไหวอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งมักจะเป็นทางการเมือง

การปกครองมากกว่าการใช้คำนี้กับบริบทอื่น ในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยของประเทศเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดและคนลาวรับฟังข่าวสารความเคลื่อนไหวของประเทศไทย ดังนั้น คำศัพท์เหล่านี้จึงอาจจะเข้ามากับการรับสื่อสารมวลชนของไทย เช่น การเขียนรัฐ คำว่า ภาวธูภวธอ “การเรียกร่อง” ซึ่งใช้ในทางการเมืองภาคประชาชนที่ได้รับความนิยมเดือดร้อน เป็นต้น

คำว่า ภาวธูภวธอ “การกฤตล” อาสาสะมัทธา “อาสาสัมคร” สขทาลาณะปะโยชยด “สาธารณปะโยชน” คำเหล่านี้เป็นชุดคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ผู้ที่เป็น “อาสาสัมคร” ทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนร่วม หมายถึง “สาธารณะปะโยชน” และกิจกรรมดังกล่าวนี้เป็นกิจกรรมเพื่อ “การกฤตล”

ตัวอย่างทั้ง 3 คำนี้แสดงให้เห็นถึงรูปแบบของคำศัพท์ที่เกิดขึ้นใหม่ในบริบทนี้ กล่าวคือ เมื่อเกิดกิจกรรมหรือมโนทัศน์เรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้น คำที่เกิดขึ้นใหม่มักจะมาเป็นชุดคำที่อยู่ในวงความหมายหรือกิจกรรมเดียวกัน ดังตัวอย่างข้างต้น

กลุ่มที่สอง ได้แก่ คำศัพท์ในวงความหมาย บุคคล จำนวน 104 คำ และคำศัพท์ในวงความหมาย เศรษฐกิจ จำนวน 89 คำ คิดเป็นร้อยละ 11 และ 9 ตามลำดับ คำศัพท์ทั้งสองวงความหมายนี้มีจำนวน 193 คำ หรือคิดเป็นร้อยละ 20 ของคำศัพท์ทั้งหมด

คำศัพท์ทั้งสองวงความหมายนี้มีจำนวนใกล้เคียงกันและมีความเชื่อมโยงกัน กล่าวคือ คำศัพท์ในวงความหมายธุรกิจสะท้อนการพัฒนาเศรษฐกิจ และคำศัพท์ที่เกี่ยวกับบุคคลจำนวนหนึ่งนั้นเป็นคำศัพท์ใหม่ที่บอกตำแหน่ง หน้าที่ อาชีพของบุคคล ซึ่งมีอาชีพใหม่ๆ เพิ่มขึ้น ดังนั้น คำศัพท์ใหม่เหล่านี้จึงทำหน้าที่สื่อความหมายถึงบุคคลและคุณลักษณะของบุคคลที่แตกต่างกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง คำศัพท์ใหม่ในวงความหมาย บุคคล

ธิมพิภาน	“คนพิการ”	ธิมชะลา	“คนชรา”
บงๆสวอลาว	“นางสาวลาว”	จิตตะแพด	“จิตแพทย์”

คำว่า ธิมพิภาน “คนพิการ” เป็นการรวมคำที่หมายถึง ผู้ที่มีอวัยวะในร่างกายไม่สมบูรณ์ผิดปกติหรือทุพพลภาพเข้าไว้ด้วยกัน เพราะในอดีตคนลาวไม่มีคำศัพท์คำนี้ เมื่อต้องการกล่าวถึงผู้ที่มีอวัยวะไม่สมบูรณ์ก็จะใช้คำบอก

ลักษณะเฉพาะที่ไม่สมบูรณ์นั้น เช่น แขนขาด ตาบอด หูหนวก เป็นต้น แต่เมื่อต้องการใช้ภาษาที่สุภาพหรือบริบทการสื่อสารที่เป็นทางการหรือใช้ในการเขียนก็จะใช้คำว่า “คนพิการ”

ส่วนคำว่า ถินชะลา “คนชรา” เดิมนั้นภาษาลาวมีคำว่า ผู้เฒ่า “ผู้เฒ่า” อย่างไรก็ตาม คำว่า คนชรา นิยมใช้เมื่อต้องการบอกอายุที่ชัดเจนและเป็นผลต่อสิทธิทางกฎหมายด้วย เช่น อายุมากกว่า 60 ปีถือได้ว่าเป็นผู้ชรา และจะได้รับจัดสรรสวัสดิการทางสังคมจากภาครัฐ เป็นต้น

การประกวดนางงามในสังคมนาวเริ่มขึ้นเมื่อมีการเปิดประเทศ คำว่า นางสาวลาว “นางสาวลาว” เป็นคำที่เรียกผู้เข้าประกวดหรือการประกวดนางงามของลาว คำนี้เป็นตัวอย่างที่ดีของการมีคำศัพท์ใหม่ เพราะคำว่า “นางสาว” ในภาษาลาวนั้นไม่มีใช้ มีเพียงคำว่า “นาง” ซึ่งหมายถึง เพศหญิงตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่ ส่วนคำว่า “สาว” หมายถึง ผู้หญิงที่เป็นสาวเต็มวัย ดังนั้น เมื่อมีการประกวดนางงามจึงใช้คำว่า “นางสาว” หมายถึง ผู้หญิงที่เป็นสาวเต็มวัยเพื่อสื่อความหมายถึงผู้เข้าประกวดนางงามเท่านั้น

คำว่า จิตตะแพด “จิตแพทย์” เป็นคำศัพท์ที่บ่งบอกความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของแพทย์หรือคนลาวเรียกว่า “หมอ” ซึ่งเดิมผู้เข้ามารับการรักษาที่โรงพยาบาลนั้นจะเรียกแพทย์ทุกสาขาวิชาโดยรวมว่า “หมอ” แต่ปัจจุบันคำว่า จิตแพทย์นี้ยังไม่แพร่หลายในสังคม เพราะคนลาวบางคนไม่ทราบความหมายของคำคำนี้

ตัวอย่าง คำศัพท์ใหม่ในวงความหมาย เศรษฐกิจ

สินเชื่	“สินเชื่อ”	เวินเขี	“เงินเฟ้อ”
ดอกเบ็ย	“ดอกเบ็ย”	ตะขาลาดແຮງງານ	“ตลาดแรงงาน”

คำศัพท์ในวงความหมายเศรษฐกิจข้างต้นนั้นเป็นคำศัพท์เฉพาะทางธุรกิจ ดังนั้น ประชาชนโดยทั่วไปจึงยังไม่เข้าใจความหมายของคำศัพท์เหล่านี้ เช่น สินเชื่ “สินเชื่อ” เวินเขี “เงินเฟ้อ” เป็นคำศัพท์ในระบบการธนาคารและสภาพการเงินของประเทศ ส่วนคำว่า ดอกเบ็ย “ดอกเบ็ย” เป็นคำที่รู้จักอย่างแพร่หลาย

มากกว่าคำว่า สินเชื่อ หรือ เงินเฟ้อ เพราะคำว่า ดอกเบี้ย สามารถนำไปใช้กับการ กู้ยืมเงินจากแหล่งเงินที่เป็นบุคคลธรรมดา การกู้ยืมนอกระบบการธนาคาร เป็นต้น

คำว่า ตะลวดดงแวงจวม “ตลาดแรงงาน” แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ปัจจุบันสังคมลาวมีแรงงานในภาคธุรกิจเพิ่มมากขึ้น เดิมเน้นคำแรงงาน หรือ ออฆาแวงจวม “ออกแรงงาน” หมายถึง การทำงานที่ต้องใช้แรง เช่น การช่วยกัน สร้างบ้าน การช่วยกันทำความสะอาดสถานที่สาธารณะ เป็นต้น ปัจจุบันคำว่า ตลาดแรงงาน ในสังคมลาวนั้นขยายไปถึงผู้ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว หรือภาคธุรกิจอื่น ๆ

กลุ่มที่สาม ได้แก่ คำศัพท์ในวงความหมาย อาหาร การศึกษา การปกครอง สถานที่ สำนวนเทคโนโลยี และสื่อสารมวลชน คำศัพท์ในวงความหมายเหล่านี้ มีจำนวนใกล้เคียงกัน คำศัพท์ในวงความหมายอาหาร สะท้อนให้เห็นการรับเอา อาหารและวัฒนธรรมเกี่ยวกับอาหารใหม่เข้ามาในสังคมลาว คำศัพท์ในวงความหมายเกี่ยวกับการศึกษาและการปกครอง แสดงให้เห็นการพัฒนาทางการศึกษา และการสื่อความหมายเกี่ยวกับเรื่องการปกครอง กฎหมาย กฎระเบียบ ตลอดจน สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองลาวที่ชัดเจนขึ้น คำศัพท์ในวงความหมายสำนวนนั้นผู้วิจัย นำมาวิเคราะห์ด้วยแม้ว่าจะเป็นกลุ่มคำ³ แต่คำศัพท์กลุ่มนี้จะสะท้อนให้เห็นการ เปลี่ยนแปลงของภาษาลาวได้ เพราะเป็นการใช้สำนวนเพื่อขยายความเข้าใจเพิ่ม เดิมจากการอธิบายความหมายของคำโดยทั่วไป ส่วนคำศัพท์ในวงความหมาย เทคโนโลยี และสื่อสารมวลชนนั้นมีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ เทคโนโลยีสะท้อน การรับสิ่งของใหม่ๆ เข้ามาใช้ในสังคม เช่นเดียวกัน การพัฒนางานด้านสื่อสาร มวลชนก็ใช้เทคโนโลยีเข้ามาพัฒนาจำนวนมาก แม้ว่าคำศัพท์ในวงความหมายนี้ จะมีไม่มากนัก แต่พบว่าคำศัพท์ในวงความหมายทั้งคู่นี้ยังคงอยู่ในรูปคำยืมภาษา อังกฤษที่ไม่ได้เขียนด้วยอักษรลาว ดังนั้น จึงไม่น่ามารวบรวมไว้ในข้อมูลของการวิจัยนี้

³ กลุ่มคำหรือสำนวนที่เพิ่มเข้ามาในภาษาลาวนี้ส่วนใหญ่อยู่ในรูปของวลีสำเร็จรูป (Stock phrase) เช่น “ตกระกำลำบาก” “เปิดหูเปิดตา” “คบค้าสมาคม” “ตื่นตาตื่นใจ” ซึ่งยืมมาจากภาษาไทย

ตัวอย่าง คำศัพท์ใหม่ในวงความหมาย อาหาร

น้ำตายนุ้ย “น้ำตาลทราย” เกือแร่ “เกลือแร่”

อาชนาสนิม “อาหารเสริม” ฆามาโก้มะบ๋อง “ผลไม้กระป๋อง”

ภาษาลาวมีคำว่า น้ำตายนุ้ย ที่มีความหมายครอบคลุมน้ำตาลทุกชนิด อาทิ น้ำตาลทรายแดง น้ำตาลทรายขาว น้ำตาลก้อนจากจันทมะพร้าว น้ำตาลก้อนจากอ้อย ผลของการเก็บข้อมูลนี้ทำให้เห็นปรากฏการณ์ทางภาษาของลาวว่า ปัจจุบันมีคำว่า น้ำตายนุ้ย “น้ำตาลทราย” เข้ามาใช้ในสังคมลาว เพื่อแบ่งแยกลักษณะของน้ำตาลที่มีลักษณะเหมือนกับเม็ดทรายออกจากน้ำตาลที่มีลักษณะเป็นก้อนที่ทำจากอ้อยหรือจันทมะพร้าว การที่มีน้ำตาลหลายประเภทยังเชื่อมโยงไปถึงกระบวนการทำอาหารของลาวด้วย เพราะน้ำตาลแต่ละชนิดนั้นเหมาะสมกับการประกอบอาหารที่แตกต่างกัน

ส่วนคำว่า เกือแร่ “เกลือแร่” อาชนาสนิม “อาหารเสริม” ฆามาโก้มะบ๋อง “ผลไม้กระป๋อง” ล้วนเป็นคำศัพท์ใหม่ที่แสดงให้เห็นการรับประทานอาหารของลาว คำว่า เกือแร่ นั้นส่วนมากเป็นเครื่องดื่มชูกำลังสำหรับผู้ใช้แรงงาน โดยมีบริษัทสินค้าประเภทเกลือแร่ของประเทศไทยเข้าไปทำการตลาดสินค้าประเภทนี้จนเป็นที่นิยมสำหรับผู้ขับขีรถยนต์และผู้ใช้แรงงานโดยทั่วไป เช่นเดียวกับคำว่า อาหารเสริม นั้น คนลาวในเมืองหลักเริ่มรู้จักการดูแลสุขภาพและนิยมหาซื้ออาหารเสริมเพื่อสุขภาพมารับประทานร่วมถึงทำการตลาดแบบการขายตรงเช่นเดียวกับที่กำลังแพร่หลายในประเทศไทยและเข้าไปเปิดตลาดในประเทศลาว ส่วนคำว่า ฆามาโก้มะบ๋อง นั้นเป็นการแปลคำศัพท์จากคำว่า “ผลไม้” ของภาษาไทยและผลไม้กระป๋องเหล่านี้ส่วนใหญ่นำเข้าจากประเทศไทย

กลุ่มที่สี่ เป็นคำศัพท์ในวงความหมาย กีฬา การคมนาคม ธรรมชาติ และสี่ คำศัพท์เหล่านี้มีสัดส่วนจำนวนคำใกล้เคียงกันและเมื่อรวมกันแล้วก็มีจำนวนไม่มากนัก คำศัพท์เกี่ยวกับกีฬาเพิ่มเข้ามาในสังคมลาวแสดงให้เห็นความหลากหลายของกีฬาและการสื่อความหมายแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการกีฬาในสังคมลาว คำศัพท์ในวงความหมายการคมนาคมแสดงให้เห็นการขยายตัวด้านการคมนาคมขนส่งของลาว ส่วนคำศัพท์เกี่ยวกับธรรมชาตินั้นรวมถึงปรากฏการณ์

ธรรมชาติหรือภัยที่เกิดจากธรรมชาติไว้ด้วย ดังนั้น คำศัพท์ในวงความหมายนี้ จึงช่วยอธิบายความเกี่ยวกับสภาพธรรมชาติในปัจจุบันสะท้อนให้เห็นว่าคนลาวมีความรู้เกี่ยวกับสภาพธรรมชาติเพิ่มมากขึ้นจากคำศัพท์ใหม่ที่ใช้ ส่วนคำศัพท์ในวงความหมายเกี่ยวกับสีนั้น มีจำนวนไม่มาก อย่างไรก็ตาม คำเรียกสีที่เพิ่มขึ้นนี้เป็นคำเรียกสีที่บอกรายละเอียดเพิ่มขึ้นจากสีพื้นฐาน (Basic color terms) ที่มีคำเรียกอยู่แล้ว

ตัวอย่าง คำศัพท์ใหม่ในวงความหมาย คมนามคม

ใบຂໍ້ຂໍ້	“ใบขบขี้”	ลิดติด	“รถติด”
ສະໜາມຍົນ	“สนามบิน”	ທາງມ້າລາຍ	“ทางม้าลาย”

สภาพการจราจรในตัวเมืองหลักของลาว โดยเฉพาะเวียงจันทน์นั้นแสดงให้เห็นว่าเมืองหลวงแห่งนี้กำลังจะก้าวเข้าสู่ความเป็นสังคมเมือง ผู้ใช้ยานพาหนะจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจกฎระเบียบการขบขี้ คำว่า ใบຂໍ້ຂໍ້ “ใบขบขี้” เข้ามามีบทบาทมากขึ้น เพราะในอดีตระเบียบเรื่องการมีใบอนุญาตขบขี้ยังไม่บังคับใช้อย่างเคร่งครัด แต่ปัจจุบันทุกคนต้องมีเอกสารเพื่อแสดงหลักฐานต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรเมื่อเรียกตรวจ คำว่า ສະໜາມຍົນ “สนามบิน” สะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงในสังคมลาวอย่างชัดเจน เพราะลาวเปิดใช้ “สนามบินวัดไต” ซึ่งเป็นสถานบินนานาชาติแห่งหลักของลาว การที่มีคำศัพท์ใหม่เข้ามานี้ยังส่งผลต่อคำเดิมของภาษาลาวด้วย กล่าวคือ ภาษาลาวมีคำว่า ເດີນ “เดิน” ที่มีความหมายเหมือนกับคำว่า “สนาม” ในภาษาไทย และมีคำว่า ຍົນ “ย่น” ที่หมายถึง เครื่องบิน ดังนั้น หากเป็นคำลาวดั้งเดิมควรจะใช้คำว่า ເດີນຍົນ “เดินย่น” แต่ในป้ายประชาสัมพันธ์ที่ติดอยู่ในเมืองเวียงจันทน์นั้นใช้คำว่า ສາມຍົນ เหมือนกับภาษาไทย อย่างไรก็ตาม คำว่า ເດີນຍົນ ก็คงมีใช้ในภาษาพูดที่ไม่เป็นทางการ

คำที่เกิดขึ้นใหม่ในหมวดหมู่นี้ดังตัวอย่างข้างต้นสะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงด้านการคมนาคมของลาว อาทิ ລິດຕິດ “รถติด” หรือสภาพการจราจรคับคั่งในตัวเมืองหลักๆ ของลาว หรือคำว่า ທາງມ້າລາຍ “ทางม้าลาย” สะท้อนให้เห็นเกี่ยวกับการพัฒนาสภาพพื้นผิวจราจร กล่าวคือ ในอดีตที่สภาพพื้นผิวถนนเป็นลูกรังนั้นไม่มีการกำหนดหรือการทำเครื่องหมายการจราจรด้วย การใช้สัญลักษณ์

ทางมัลลาย แต่เมื่อมีการพัฒนาพื้นผิวการจราจรเป็นคอนกรีตหรือการลาดยาง จึงสามารถทำสัญลักษณ์เครื่องหมายทางมัลลายได้ และประชาชนก็เข้าใจวัฒนธรรม และระเบียบการข้ามถนนที่ถูกต้องตามกฎการจราจร เป็นต้น

บทส่งท้าย

ตามมุมมองทางภาษาศาสตร์สังคมเชื่อว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ส่งผลถึงการเปลี่ยนแปลงภาษาด้วย Spolsky (2006: 1) กล่าวว่า สังคมมนุษย์ แม้จะก่อตัวขึ้นหลายหลายทั้งรูปแบบและพฤติกรรม แต่ภาษาก็เป็นองค์ประกอบ ประการหนึ่งที่ทำให้สังคมมนุษย์ก่อตัวขึ้น เพราะภาษาเป็นเครื่องมือการสื่อสารของ สังคม สังคมลาวมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ 38 ปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะการก้าวเข้าสู่โลกการค้าเสรีและการแข่งขัน การเปลี่ยนแปลงรวดเร็วเช่นนี้ทำให้ภาษาลาวเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามไปด้วย ระดับการเปลี่ยนแปลงภาษาที่เห็นได้ชัดประการหนึ่งคือ การมีคำศัพท์ใหม่ๆ ใช้ใน สังคมลาวเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วเพื่อให้ทันต่อความต้องการการสื่อสารของ สังคมลาว

คำศัพท์ที่พบทั้ง 15 วงความหมายนั้น แสดงการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลง ในสังคมลาวเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง คำศัพท์ใหม่ที่มี จำนวนมากในวงความหมายเกี่ยวกับกริยา สังคม เศรษฐกิจ และบุคคล นั้นมีความ เชื่อมโยงถึงกันและชี้ให้เห็นการพัฒนาประเทศลาว แม้คำศัพท์จำนวนมากที่สุด จะอยู่ในวงความหมายที่เกี่ยวกับไวยากรณ์ คือ คำกริยา แต่คำกริยาเหล่านั้น เชื่อมโยงถึงกิจกรรมด้านสังคม เศรษฐกิจ รวมถึงอาชีพการงานของคนลาวที่กำลัง จะเข้าสู่ลักษณะสังคมเมืองเช่นเดียวกับเมืองหลวงของประเทศอื่น

การเพิ่มคำศัพท์ใหม่ในภาษาลาวนี้ส่วนใหญ่เป็นการยืมคำภาษาไทยเข้ามา เพราะปัจจัยสำคัญ 2 ประการ ประการแรกเป็นไปตามที่ Lehmann (1973) และ Anttila (1989) ได้กล่าวไว้ว่าการยืมคำที่มีลักษณะใกล้เคียงกันเกิดขึ้นได้ง่าย ภาษาไทยและภาษาลาวมีความใกล้เคียงกันทางภาษาศาสตร์ ดังนั้น คำยืม เหล่านั้นไม่มีการเปลี่ยนแปลงเสียงมากนักเพราะภาษามีความคล้ายคลึงกัน

ประการที่สอง ดังที่ Evan (2002: 179-80) ได้กล่าวถึงค่านิยมการรับฟังวิทยุและรับชมรายการโทรทัศน์ของไทยที่มีบทบาทเพิ่มขึ้นในกลุ่มคนลาวสมัยใหม่ โดยเฉพาะในเมืองหลวง ค่านิยมนี้ทำให้คนลาวเข้าใจคำศัพท์ภาษาไทยได้เร็วและแพร่หลายขึ้นจึงส่งต่อการยืมคำศัพท์ภาษาไทยได้ง่าย

นอกจากนี้ยังมีการยืมคำภาษาอังกฤษนั้น เกิดขึ้นเพราะนโยบายการเรียนภาษาที่สองและความจำเป็นของการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียน นักศึกษา พนักงาน ตลอดจนการสื่อสารกับชาวต่างประเทศ ดังนั้นภาษาอังกฤษจึงเข้ามาแทนที่คำยืมภาษาฝรั่งเศสที่เคยใช้อยู่อย่างรวดเร็ว และเพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เช่น แค๊กซี่ “แท็กซี่” ในภาษาอังกฤษ แทนคำยืมภาษาฝรั่งเศสที่ออกเสียงว่า ตั๊กซี่ “ตักซี่” คำว่า ไอสะละธิม “ไอศกรีม” เริ่มเข้ามาใช้ควบคู่กับคำเดิมในภาษาฝรั่งเศสว่า กะแล้ม “กะแล่ม” เป็นต้น

การยืมคำทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษนี้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการเขียนสะกดภาษาลาว กล่าวคือ คำยืมภาษาไทยจำนวนมากโดยเฉพาะคำที่ไทยใช้ภาษาบาลีสันสกฤตนั้น มีการอ่านได้หลายแบบ ดังนั้น เมื่อสังคmlาวมีกฎการเขียนตามการออกเสียงนั้นจึงส่งผลให้การเขียนสะกดคำยืมภาษาไทยเหล่านี้มีความหลากหลายและลึกลับไม่เป็นระบบ ดังนั้น ประเด็นนี้จะส่งผลกระทบต่อการเขียนสะกดของภาษาลาวในอนาคต รวมถึงการเปลี่ยนแปลงความหมายของคำเดิมในภาษาลาวที่อยู่ในวงความหมายเดียวกันตามที่ Lehrer (1974) ได้กล่าวว่า เมื่อคำหนึ่งในวงความหมายเปลี่ยนย่อมส่งผลกระทบต่อคำอื่นในวงความหมายเดียวกัน รวมถึงการเพิ่มจำนวนคำในวงความหมายเดียวกันด้วย อย่างไรก็ตาม ประเด็นนี้ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมในลำดับต่อไปเพื่อจะแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงคำในวงความหมายเดียวกันเมื่อมีการเพิ่มจำนวนคำศัพท์ใหม่เข้าไปใช้ในภาษาลาว

เอกสารอ้างอิง

วีระ โอสถาภีรัตน์. (2535). การเขียนสะกดคำตามเสียงพูดในภาษาลาว. *ภาษาและวัฒนธรรม*, 11(1), 40-45.

- วีระพงษ์ มีสถาน. (2542). สถานภาพอักษรวิธีภาษาลาว. *ภาษาและวัฒนธรรม*, 18 (1), 19-27.
- Anttila, Raimo. (1989). **Historical and Comparative Linguistics**. New York: MacMillan.
- Arlotto, Anthony. (1972). **Introduction to Historical Linguistics**. Boston: Houghton Mifflin.
- Evan, Grant. (2002). **A Short history of Laos: the Land in between**. Chiang Mai: Silkworm
- Gordon, W. Terrence. (1982). **A Historical of Semantics**. Amsterdam: John Benjamins publishing Book.
- Lehmann, Winfred P. (1973). **Historical Linguistics: An Introduction**. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Lehrer, Andrienne. (1974). **Semantic Fields and Lexical Structure**. Amsterdam: North Holland.
- Lyons, John. (1977). **Semantic (vol.1)**. Cambridge: Cambridge University press.
- Schendl, Herbert. (2005). **Historical Linguistics**. Oxford: Oxford University Press.
- Spolsky, Bernard. (2006). **Sociolinguistics**. Oxford: Oxford University Press.
- Stuart-Fox, Martin. (2001). **Buddhist Kingdom, Marxist State: The Making of Modern Laos** 2nd ed. Bangkok: White Lotus.
- Ullma, Stephen. (1977). **Semantics: An Introduction to the Science of Meaning**. Oxford: Basil Blackwell.

